

Artele spectacolului și limita ca mobil

Ion MIRCIOAGĂ

Rezumat: Sunt identificate două categorii de limite în artele spectacolelor: fizice, pe de parte, și cele ce țin de predispozițiile intelectuale și afective ale artiștilor, pe de alta. Limitele fizice, la rândul lor, se împart în îngrădiri materiale – de exemplu, felul spațiului de joc și dimensiunile sale – ori constrângerile generate de anatomia și morfologia fiecărui artist în parte. Este evocată experiența avută la Teatrul Național Vasile Alecsandri, din Iași, și se insistă pe importanța dată capacităților actorilor de a trece, pe parcursul spectacolului, prin stări sufletești ce însoțesc diverse vârste ale omului. Discuția despre limite implică discuția despre nou. Se consemnează aportul noilor tehnologii scenice la evoluția teatrului. Este descrisă pe scurt, în context, experiența favorizată de spectacolul Planeta viselor pierdute, cu scopul de a se pleda pentru evitarea folosirii în sine a unor mijloace precum proiecțiile video, internetul etc. Sunt notate provocările generate de mixul de imagini 3D și 2D. Se avansează opinia că absența totală a limitelor, precum și tratarea lor formală pot bloca dezvoltarea teatrului.

Cuvinte cheie: limită, teatru, scenă, formă

Limita: o dimensiune ambiguă chiar și în teatru

Radu TEAMPĂU

Rezumat: Lucrarea de față abordează problematica depășirii limitei din perspectiva artei spectacolului. Pentru realizarea acestei ținte se procedează la o analiză a conceptului de limită din perspectivă filosofică

și artistică. Definițiile limitei acoperă o arie largă și complexă deoarece conceptul se dovedește a fi unul ambiguu. De aceea orice tentativă de depășire a limitei ar trebui să înceapă prin conștientizarea și clarificarea limitei care urmează să fie depășită. În încheiere, sunt trecute, pe scurt, în revistă câteva exemple de depășire a limitei în teatru.

Cuvinte cheie: limită, depășirea limitei, teatru, existență, artă

Lecția de teatru a lui Hamlet

Antonella CORNICI

Rezumat: Hamlet este piesa care a stârnit cele mai multe polemici, iar despre prințul Danemarcei și a lui nebunie, adevărată sau regizată, sau scris mii de pagini. „Hamlet este personajul absolut. Nu există o altă creație a vreunui autor care să aibă parte de un statut atât de spectaculos. E o enigmă, singura care nu s-a lăsat descifrată de nimeni până la capăt, din câți sau apropiat de ea.”¹ Hamlet actorul și regizorul, iată perspectiva din care vom căuta răspunsuri urmărind textul și câteva viziuni regizorale inedite. Ne-am oprit la monologul din actul al III-lea, scena 2. În această „lecție de teatru” regăsim și indicații de actorie dar și de regie, valabile și astăzi. Hamlet este unul dintre personajele cu cele mai multe monologuri, pagini întregi de cuvinte care acoperă aceeași dilemă: A fi sau a nu fi. Ne-am propus să urmărim lecția de actorie, dar și scena de „teatru în teatru”, întrucât ele sunt legate din perspectiva actorului și regizorului. Monologul ne înfățișează observații stricte pentru un actor/regizor, exemplificându-le, iar în scena spectacolului putem sesiza dacă „lecția” a fost eficientă sau nu. Vom „aplica” acest traseu în unele spectacole pe care le-am apreciat ca fiind inedite.

Cuvinte cheie: Shakespeare, teatru, monolog, Hamlet, teatru

Opera Națională Română Cluj-Napoca – un secol de existență dincolo de limitele vremurilor

Stanca Maria BOGDAN

Rezumat: Pe 18 septembrie 2019, Opera Națională Română Cluj- Napoca a împlinit 100 de ani și, pe 25 mai 2020, a aniversat un secol de la spectacolul inaugural. Nașterea unei instituții de cultură reprezintă prin sine cea dintâi depășire a unei limite: cea a neînțelegerii. Conceptul de limită s-a ivit o

dată cu conștiința caracterului finit al naturii umane în relație cu nevoia sa de evoluție și, totodată, cu voința de libertate, consecința dezirabilă a confruntării cu limita fiind exemplaritatea. În acest context, omul a descoperit și investit arta concomitent cu funcția și darul de a-l sublima, de a-i fi călăuză în efortul de a-și explora, înțelege, afirma și depăși condiția. Din multitudinea de forme artistice, opera se înfățișează a fi, poate, genul cel mai complex. Din această perspectivă, Opera Națională Română Cluj-Napoca are nu doar meritul de a fi prima instituție de acest fel din țară, ci și de a-și fi onorat cu brio statutul artistic, de a fi trecut trimfătoare peste majoritatea încercărilor la care, la scară istorică, a fost supusă prin negurile vremurilor. Acum, când existența instituției a ajuns centenară, nu mai e vorba doar de o încercare, ci de o confirmare. Astfel, prin împlinirile sale, opera clujeană are argumentele de a fi încrezătoare că va putea trece și în continuare dincolo de cea mai recurentă dintre limite: viitorul.

Cuvinte cheie: artă, vremuri, limită, operă, Cluj-Napoca

Teatrul, între tehnologie și arte vizuale

Răzvan DRAGOȘ

Rezumat: Încă din Antichitate, între teatru, tehnologie și arte vizuale au existat legături biunivoce, fiecare dintre aceste ramuri fiind, dacă nu influențată decisiv de celelalte, cel puțin stimulată. Tehnologia a fost pusă în slujba teatrului fie ca parte logistică, fie în roluri „principale”, uneori la

concurență cu actorul, altfel spus cu omul. În primul caz avem de-a face cu lifturi, macarale, dispozitive de lumini sau sunet și așa mai departe. În cel deal doilea, cu mașinării automate, în mare măsură autonome. Artele aplicate, costume, decoruri, butaforie și tot ce ține de scenografie sunt într-o bună măsură sinonime cu artele spectacolului. Pe partea cealaltă, comenzile și cerințele tehnico-artistice venite dinspre teatru au reprezentat mereu un pas înainte pentru respectivele direcții. Tehnologia și arta s-au influențat, de asemenea, reciproc, dacă luăm în calcul, de exemplu, schițele utopice ale lui Leonardo da Vinci, înzestrate mai degrabă cu calități artistice, dar în același timp de multe ori funcționale ca butaforii. Articolul de față punctează idea redactată mai sus prin câteva studii de caz reprezentative pentru subiectul abordat în perspectivă istoric evolutivă, relaționându-le cu conceptele filozofice sau cu fenomenele sociale aflate în spatele lor.

Cuvinte cheie: teatru, tehnologie, artă, scenografie, desen

Standup Comedy ca detașare comică: Rădăcini Iluministe din Diderot și Sade

Patricia NEDELEA

Rezumat: Acest articol comparative și multidisciplinary prezintă o perspectivă original asupra comediei de Standup, propunând filozofia

iluministă ca posibil punct de plecare al Standupului. Astfel, comediantul de Standup e prezentat ca fiind cel mai rational și mai detașat tip de actor. Perspectiva comparativă folosește scrieri iluministe provenite de la doi filozofi complet diferiți ca abordare, dar la fel de renumiți: Diderot, al cărui discurs se concentrează pe actorie (Paradoxul despre actor) și Sade, al cărui text e direcționat pe inegalitatea de gen privită dintr-un unghi pe care îl numim în zilele noastre “incorrect politic” (romanul Justine). Viziunea mea teroretică este multidisciplinară, situându-se la intersecția dintre studii dramatice, studii literare și retorică.

Cuvinte cheie: Standup Comedy, Denis Diderot, Sade

Artele spectacolului – dincolo de limite

Laura BILIC

Rezumat: Dramaturgia și teatrul au fost, dintotdeauna după opinia mea, oglinda societății. Dacă în epoca pre-decembristă societatea s-a confruntat cu lipsa totală sau cvasitotală a libertății și, punctual, de exprimare a artiștilor de teatru, în anii '90 am fost martorii unei libertăți „manageriate” haotic. Imediat după Revoluție, mult visata libertate a devenit repede dezorientantă și s-a transformat într-o preocupare chinuitoare, apăsătoare. Au fost necesari aproape sau mai bine de zece ani pentru a se cristaliza o nouă formă a dramaturgiei și a artei teatrale. Mișcarea independentă teatrală din România și dramaturgia sa au apărut ca reacție la îndelunga criză prin care au trecut instituțiile teatrale în anii '90. Artistul anilor 2000 este adesea autodidact, trebuie să își

îmbunătățească abilitățile de organizator, să își formeze o gândire îndreptată spre proiect, nu poate rămâne ancorat numai în arta sa.

Cuvinte cheie: teatrul independent românesc, dramaturgie contemporană, proiect cultural, critica de teatru

Teatrul și pandemia: teatrul într-o fereastră de zoom sau de facebook

Petronela-Ramona IACOBUȚE

Rezumat: Anul 2020 este unul dificil pentru noi toți: angajați, angajatori, operatori economici sau culturali, organizatori de evenimente, părinți și copii, artiști și spectatori. Nimic nu mai este așa cum știam. Sala de clasă, sala de spectacol, biroul, toate s-au mutat la noi în sufragerie, iar noile tehnologii ne-au demonstrat încă o dată că nu mai putem să trăim fără ele în secolul XXI, că ne pot salva în situații care la o primă vedere nu au rezolvare. Emoția, apropierea, contactul direct de la repetiții și din sala de spectacol au ajuns să fie o raritate pentru cei care activează în zona artistică, odată cu răspândirea în masă a unui virus care nu ține cont de nevoile nimănui. Artiștii s-au văzut obligați să aducă și pe scenă o mască pe care nu ar fi vrut-o niciodată acolo, cea chirurgicală, iar teatrul să depășească noi limite. Repetiții online, în inimitatea propriei biblioteci, premiere difuzate online, live streaming și payper-view toate acestea au pus stăpânire pe o artă vie, o artă care are nevoie de aici-ul și acum-ul realului, de fizicalitatea vieții reale. Ecranele sunt noile filter prin care ne cernem emoțiile. Artă de la distanță, artă mediată de tehnologie, pseudoapropierea fac parte din noua realitate a celort care proc și consumă artă. Masca chirurgicală și vizierele devin componente indispensabile atunci când se lucrează la costumele de scenă și asta poate reduce din emoție. Însă aceasta este pentru artiști o provocare

cum nu au mai avut, limite le sunt testate, creativitatea încercată și capacitatea de adaptare extrem de solicitată.

Cuvinte cheie: teatru, pandemie, limite, online, live-streaming, payper-view, public

Funcționalitatea și dramaturgia coloanei sonore pe scurt în film și teatru (Partea I.)

Peter VENCZEL

Rezumat: În această lucrare aș dori să precizez de ce este importantă funcționalitatea coloanei sonore în film și teatru. Prima dată aș menționa că această tematică pe de o parte are o bibliografie aproape inexistentă, fiindcă sau creat prea puține lucrări teoretice în acest domeniu, pe de altă parte ansamblul acestor lucrări nu este coerent. Aceste puține lucrări tratează din direcții diferite aceeași tematică, și din această cauză prelucrarea contextelor muzicale și tehnice nu sunt echilibrate. Consumatorul cultural nu vizionează un film, sau o piesă de teatru pentru o audiție muzicală, dar totuși este influențat în aproape 50% de coloana sonoră al filmului sau piesei de teatru vizionat, dar acest lucru i-se conștientizează numai atunci, dacă fondul sonor este deranjant din cauze obiective sau subiective. Iar într-un caz normal când coloana sonoră este impecabilă și în perfectă simbioză cu pelicula sau scena, nu l va deranja nimic din punct de vedere al coloanei sonore. Din acest motiv se poate concluziona în legătură cu coloana sonoră că acționează asupra subconștientului, astfel influența subconștientului este în mare parte de natură auditivă și nu vizuală.

Cuvinte cheie: coloana sonoră, film, teatru, sound design, muzică.

Isabelle – ultima prințesa a lui Maurice Maeterlinck

Cristi AVRAM

„Vieții de toate zilele trebuie să-i mai adaugi ceva ca s-o poți înțelege.”¹

Rezumat: Maurice Maeterlinck, autor al unor piese de teatru asociate esteticii simboliste în care personajul central este de cele mai multe ori o prezență nevăzută asociată destinului ori morții, scrie în prima parte a carierei de dramaturg un ciclu de drame al căror eroine par să revină de fiecare dată sub altă înfățișare. La finele carierei sale, Maeterlinck se întoarce la universal misterios pe care îl propunea în primul său text – Prințesa Maleine, închizând cercul dramelor iubirii, dramelor descoperirii sinelui profund. Prințesa Isabelle vine să revendice neîmplinirile surorilor sale din primele texte pe care le salvează. Obsesia apei, substanță letală pentru cele mai multe eroine, devine pentru Isabelle nevoia inconștientă de purificare. Fiind ultimul text de teatru pe care Maeterlinck îl publică în timpul vieții, el conține în structura sa frânturi din aproape toate dramele sale, creându-se astfel un fir de unitate între obscuritatea începutului și lumina revelatoare care precedă marea trecere.

Cuvinte cheie: obsesia apei, prințesa închipuită, interferențe, îngeri, cântec de lebedă

Teatrul ca formă de activism

Carmen-Alexandra HĂISAN

Teatrul este o armă. O armă foarte eficientă. Dar teatrul poate fi, în egală măsură, o armă de eliberare. Pentru aceasta, este necesar să se creeze formele de teatru corespunzătoare. (Augusto Boal)

Rezumat: Artele pot furniza o alternativă la violență și oportunitatea de a da glas celor oprimați. Muzica, artele plastice și teatrul pot deveni astfel, acte de sfidare, forme de rezistență, sau pur și simplu punți de legătură ale reconcilierii. Creativitatea în artă oferă oportunitatea comunităților de a depăși anumite limite și încurajează la conștientizarea potențialului pe care îl avem în noi, ca indivizi. Vom analiza, așadar, relația dintre arta teatrală și război, încercând să facem o analiză a exemplelor contemporane din zonele de conflict globale: proteste teatrale împotriva războiului, performance-uri din centre de refugiați și impactul acestora în educație etc. Folosind teatrul ca formă de cunoaștere a drepturilor omului, nu educăm doar publicul, ci provocăm la constientizare publică, empatie și crearea de legături interumane. Viziunea unui teatru care să unească gânduri, sentimente și acțiuni reprezintă un symbol puternic al unei societăți democratice. Teatrul, cea mai publică formă de artă, în contextul în care îmbrățișează celelalte arte sub pălăria sa poate deveni o formă prin care remodelăm o societate, folosindu-ne de imaginație.

Cuvinte cheie: activism, rezistență, teatru de păpuși, societate, teatru Politic

(Ne)limitări textuale

Ioana PETCU

Recenzie la antologia Mituri reinterpretate în dramaturgia francofonă contemporană, volum editat, coordonat și tradus de Diana Nechit și Andrei C. Șerban, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2020

Rezumat: Într-o selecție ce ține cont atât de firele de legătură tematică, cât și de subiectele delicate ale actualității, antologia intitulată Mituri reinterpretate în dramaturgia francofonă contemporană reunește voci consacrate precum și spirite tinere în jurul textelor focusate pe publicul tânăr. Jean-Pierre Dopagne, Axel Cornil, Marine Bachelot Nguyen, Veronica Mabardi, Gustave Akakpo, Jean- François Guibault și Andreeanne Joubert sunt autorii prezenți între copertele acestui mozaic, dar armonios volum. Marile figuri ale tragediei grecești sunt revăzute de către piticii de pe umerii uriașilor, mult apropiate de prezentul cu care ajung să se suprapună.

Cuvinte cheie: mituri, limitele interpretării, dramaturgie francofonă, public tânăr.